

A rezgőnyár csemete termelés új módszerei

S O L Y M O S R E Z S Ő okl. erdőmérnök

Hegyvidéki erdőgazdaságaink nyárfaanyag megtermelési törekvései egyre inkább előtérbe lépnek. Az országos nyártelepítési munkából csak úgy tudják részüket kivenni, ha a hegyvidéki termőhelyen jó eredményt adó nyárfajtákkal dolgoznak. Jelenleg még a nemesnyárok között nem találtunk e területre alkalmas fajtát, így a hazai nyárok közül a rezgőnyár az, amelynek alkalmazása itt a legcélszerűbb. Mivel azonban a telepítési anyag megnevelése mindeztideig eléggé körülményes volt, jelenleg is országosan hiány mutatkozik megfelelő minőségű rezgőnyár csemetéből. Hazai viszonylatban *Káldy József* csemetenevelési munkája járt eddig nagyobb sikerrel. Ennek nyomán a Szombathelyi Erdőgazdaság területén is megkezdtük a munkát, hogy a mintegy 3000 ha-nyi előhasználati állomány létesítési kötelezettségünk végrehajtásához saját nevelésű rezgőnyár csemetével rendelkezünk.

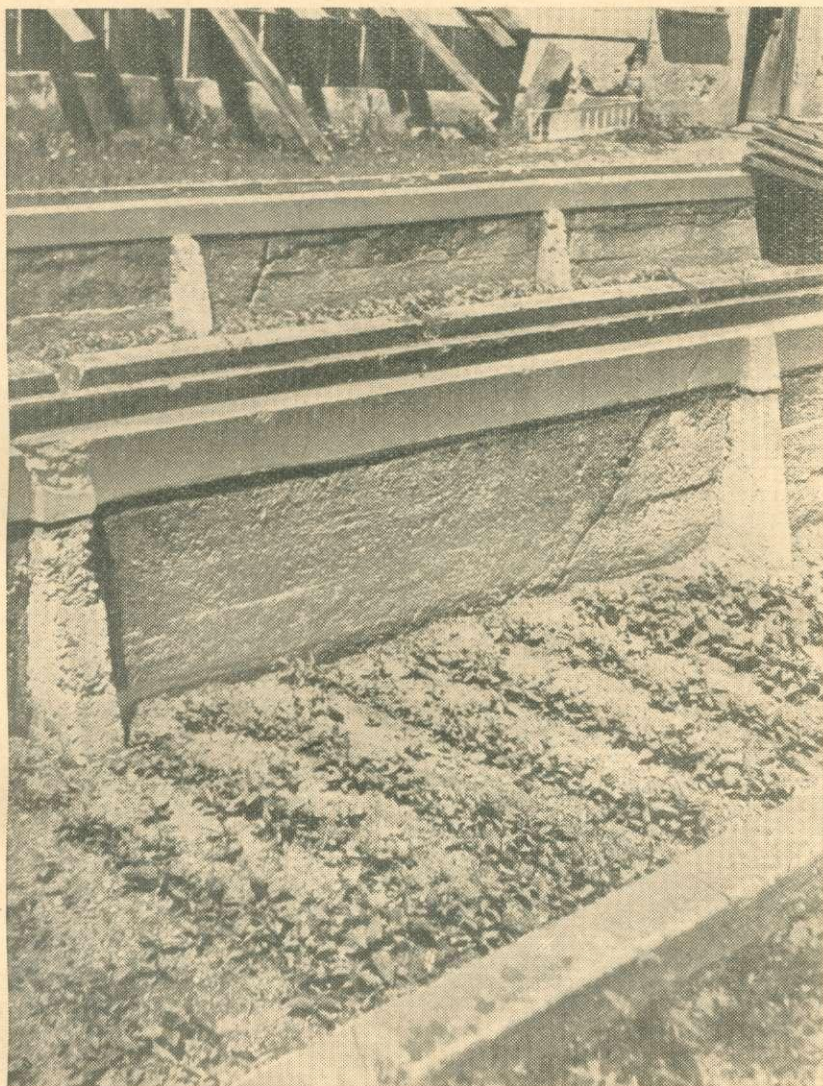
Már az elmúlt év őszén számbavettük és megfigyelés alatt tartottuk a legkiválóbb rezgőnyár magtermelő törzseket. Március elején, a virágzaskor a nőivarú egyedek kiválasztása is megtörtént. Április 12-én érett be a mag, s azonnal gyűjteni kezdtünk. A maggyűjtés *álló törzsekről* történt, e célra *fát nem döntöttünk ki*. Tapasztalataink szerint a magtermőfák kidöntése nem szükséges. Egy-egy dolgozó naponta 20 kg füzért tud átlagosan gyűjteni. A pergetést 30 C°-ra felfűtött levegőjű helyiség padlóján, félóránkénti forgatással 48 óra alatt végeztük el. A kidörzsöléshez nem használtunk bordásfát, mivel a különböző lyukbőségű szitákon való átrostálás útján jobb eredményt kaptunk. Így 1,5—1,8 kg magot nyertünk egy q füzérből, melynek csíráképesége 98—100%-os volt. Egy q füzér pergetési díja a mag teljes kitisztításával, mintegy 100—120 Ft munkabért igényelt. Napon is végeztünk pergetést, de ez nem volt célszerű, mivel kétszeres idővel kevesebb kihozatalt adott, mint az előbbi módszer.

A kipergetett mag egy részét úgy vetettük el, amint azt *Káldy József* annak idején *Az Erdő* hasábjain már ismertette. Azonban az eljárás egyes részleteinek szükségességét, illetve mértékét külön kísérleti vetésekben vizsgáltuk, hogy a sátoraljaújhelyi tapasztalatok eredményét a mi termőhelyünkön is lássuk. Ennek során a következő megállapításokra jutottunk:

1. Területünkön a fertőtlenítés céljából végzett szalma- vagy alomégetés nem szükséges. A 4,6—5,8 pH értékű talajban a levegő 75—85%-os relatív páratartalma és a kedvező hőmérséklet mellett a gombák kiváló életfeltételeket találtak. Ennek ellenére gombakárosítás sem az égetéssel fertőtlenített, sem pedig az ellenőrző parcellák vetéseiben nem volt tapasztalható. Véleményem szerint az égetés annyiban segített, hogy a talaj savanyúságát a hamu néhány tized pH-val csökkentette.

2. Kötött talajú csemetekertjeinkben a horonnyomó hengerrel húzott vetőhornyok alkalmazása felesleges, ennek mellőzése előnyös. Esős tavaszon a hornyokban összegyűlik a víz és ez részben kidönti, vagy kiöli a csírázásnak indult magot. A vetés alkalmával a szél által a magasabban fekvő részekre, vagy a hornyok peremeire jutott mag kelési és megmaradási eredménye 80%-kal jobb volt a horonyba vetettnél. Ezt igazolta a zsinór mellett végzett, horony nélküli magvetés is. Lényeges, hogy a talaj egészen apró morzsalékos legyen; vetés előtt sima hengerrel hengereljük, hogy a mag a rögök között túl mélyre ne kerüljön.

3. A mag csíráképesége — ha kellően beérett állapotban szedtük —, mintegy 60 napig is megmarad, csak a csírázás ideje nő ezzel arányosan.

1. ábra. Szépen fejlődő hidegágyi rezgőnyár magvetés

4. A csemetetermelés jó eredményét döntően befolyásolja: a hőmérséklet, a nedvesség, a szél és a levegő relatív páratartalma. Ha ezek optimális voltát biztosítani tudjuk, sikeres lesz a csemetenevelés.

Az elmondottak készítették arra, hogy a magvetést kertészeti hidegágyakban is megkíséreljük.

Három különálló hidegágyban vetettünk. Az első ágyat üveg-, a másodikat szalma-takarással láttuk el, míg a harmadikat egyáltalán nem takartuk. Ellenőrzésként szabadban is végeztünk vetést. A csírázás mindenütt megindult, azonban az első pár sziklevel megjelenése kettő, öt, illetve hét nappal tolódott el, a második, a harmadik, illetve a szabadágyasban. Az áprilisi hideg a takaratlan ágyasokban 20, illetve 35%-os kárt okozott, amiben nagy szerepe volt a csapó

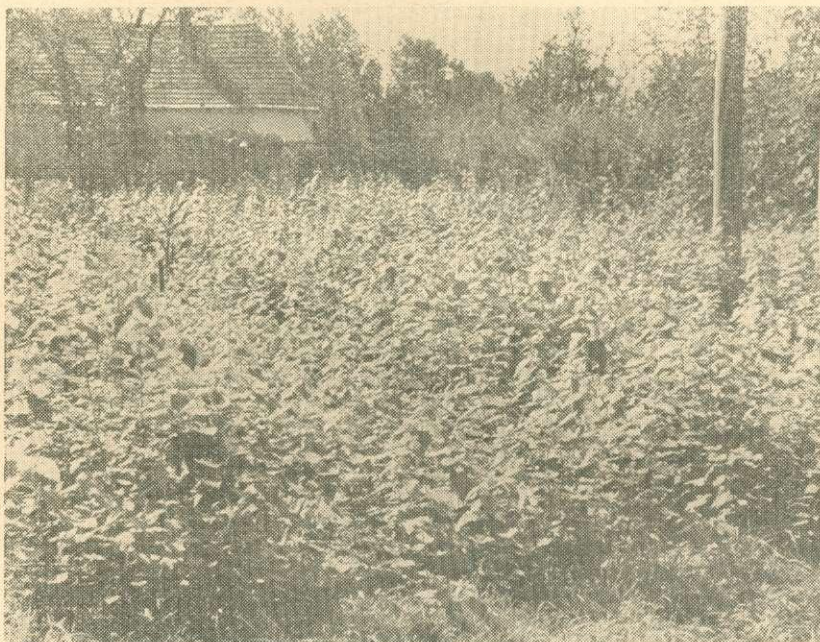
esőnek és a szélnek is. A szalmával takart hidegágyban mintegy 10⁰/₀ kár volt megállapítható, ugyanakkor az üvegvédelem alatt 100⁰/₀-os volt a megmaradás. Ezenkívül lényeges különbség volt a csemeték szár és gyökér hosszában is:

I. üveggel takart ágyasban: 1 é. m. á. rNy csemeték átlagos magassága: 180 cm, gyökérhossz: 22 cm.

II. szalmával takart ágyasban: 1 é. m. á. rNy csemeték átlagos magassága: 110 cm, gyökérhossz: 19 cm.

III. takaratlan hidegágyban: 1 é. m. á. rNy csemeték átlagos magassága: 36 cm, gyökérhossz: 14 cm.

IV. szabadban: 1 é. m. á. rNy csemeték átlagos magassága: 15—30 cm, gyökérhossz: 9—11 cm.

2. ábra. Magági és pikirozott rezgőnyárcsemeték a hidegágyban, illetve a csemetekertben

A csemeték 85⁰/₀-a a hidegágyakban elérte a kiültethető minőséget, azonban bizonyos mérvű nyurgulás volt tapasztalható.

Mivel az előhasználati állományok utólagos telepítésekor erőteljes, jó gyökérzetű csemetével lehet csak megfelelő eredményt elérni, azért e célra pikirozás útján neveltünk csemetét, melynek során kétféle módszert alkalmaztunk:

1. A kertészeti hidegágyakban nevelt csemetéket az első pár sziklevel meg erősödése után ültetőládákba pikiroztuk át. A ládába rostált, laza bükk-földet tettünk. Itt fejlődött a csemete két hétig, amikor sok esetben két-három pár levele volt. Ennek eredményeként 6—8 cm hosszú, erőteljesen bojtos, kis csemetéket kaptunk, ezeket csemetekertben pikiroztuk át. A pikirozási veszteség a ládában 3⁰/₀-os, a csemetekertben csak 1⁰/₀-os volt, ami a kifejlődött jó gyökérzet eredménye. A kettős pikirozás többlet költsége átlagosan 4 fillér/db.

2. Két pár sziklevel megejejenése után közvetlenül a csemetekertbe pikirozunk. Itt a veszteség 7—9%-ig emelkedett, a munkabér 2 fillér/db-ra csökkent az egyszeri átpikirozás alapján.

A két módszer a következő eredménnyel járt:

1. A kétszeresen átpikirozott csemete október végére elérte a 205 cm magasságot. Gyökfő vastagsága 1,45 cm, gyökérhossza 41 cm, a gyökér erősen bojtosá fejlődött. A levéllemez hossza 16 cm, vállszélessége 11 cm-re fejlődött.

2. Az egyszer átpikirozott csemete 120—130 cm magasságot ért el, gyökfő vastagsága 1,1 cm, gyökérhossza 24 cm. Levéllemez hossza 14 cm, szélessége 10 cm volt.

Az adatok bizonyítják, hogy mindkét csemete kiültetésre alkalmas, és a kétszeresen átpikirozott elérheti a válogatott nyárccsemete minőségét. Így a reáfordított többlet-költség sokszorososan megtérül.

Az ősz elején szemzéseket is végeztünk a különböző módon nevelt csemetékbe, ezek eredménye azonban csak a következő évben lesz kiértékelhető.

Az idei rezgőnyár csemete nevelési kísérletek arról győztek meg, hogy a jövőben csak védett ágyásokban és kétszeresen pikirozva neveljük előhasználati állománytelepítés céljára a rezgőnyárat. Nem feltétlenül szükséges az, hogy külön épített kertészeti ágyásaink legyenek. Megfelelő erre a célra, ha a kellően víztelenített csemetekerti ágyások talaját 15 cm-rel lesüllyesztjük, rostált humusszal feljavítjuk, majd pedig rüdfával körülrakva föléje üveglapokat helyezünk. Célszerű még a rüdfán kívül az alommal való hőszigetelés. Így négyzetméterenként mintegy 1600 db, pikirozásra alkalmas csemete nevelhető. Ez azt jelenti, hogy hegyvidéki erdőgazdaságaink 40—50 m² hidegágy alkalmazásával meg tudják nevelni éves rezgőnyár csemete szükségletüket.

Az ismertetett módszereken tovább lehet még javítani; tapasztalataimat azzal a céllal adom közzé, hogy ezzel is hozzájáruljak az országos nyárfásítási és nyárfaanyag megtermelési terv előbbreviteléhez.

A légifénykép mint térképezési alapanyag

TESZÁRS GÉZA, egyetemi adjunktus

A légifénykép felhasználása évek óta vajdó kérdése erdőgazdaságunknak. Hangzottak el előadások, jelentek meg cikkek, melyek leginkább általánosságban foglalkoztak a légkép felhasználásának célszerűségével, felsorolva azokat a lehetőségeket, amelyeket a térképezésen túlmenően jelent a légifénykép. Konkrét alkalmazásra azonban nem került sor, de még csak abban sem volt egységes és kikristályosodott álláspont, hogy mik legyenek az első lépések, mik legyenek az első beszerzendő műszerek, mi legyen a légkép alapján szerkesztett térkép méretaránya stb.

A fejlődés folyamatában pillanatnyilag ott tartunk, hogy megtettük az első lépéseket: egy-két erdőrendezősi kirendeltség már munkatérképként használ légi képeket és az 1. számú budapesti kirendeltség megkapta az első kiértékelő műszert: a *stereotopot*. Ezek a lépések még kétségkívül kicsinyek, azonban már mindenképpen arra köteleznek, hogy az alapokból kiindulva, a lehetőség szerint, minél részletesebben és széleskörűen foglalkozunk az ide kapcsolódó kérdésekkel. A jelentkező problémákat széleskörűen kell megvitatnunk, hogy a hiábavaló munka minél kevesebb legyen és minél előbb megtaláljuk a hazai viszonyoknak legjobban megfelelő munkamódszereket. A külföldi tapasztalatokat — az ottani adottságok és követelmények szerint megvizsgálva, — természetesen nem hagyjuk figyelmen kívül.

Cikkem keretében a *légifénykép-adta mérési lehetőségekkel* kívánok foglalkozni.